

כנס ג'סר א-זרקא לשיתופי פעולה מרחביים | סיכום התקיים ביום ג', 16.5.2017

בכנס הוצגו מודלים, פעילויות ויוזמות לשיתופי פעולה וסיוע במגוון תחומים.
ראשי הרשויות השכנות קוראות לשר הפנים:

- לקדם טיפול נקודתי בג'סר א-זרקא
- להקים אשכול של ישובי האזור

ביום ג', 16.5.17, התקיים כנס ג'סר א-זרקא לשיתופי פעולה איזוריים, מתוך מטרה לקדם תשתיות לשיתופי פעולה במרחב, בו מתקיימים מחד ניצנים ויוזמות של עבודה משותפת, ומאידך ניכרים חיכוכים ומתחים משמעותיים.

הכנס נפתח בברכת השרה לשוויון חברתי, **ח"כ גילה גמליאל**, שהציגה חזון לצמצום פערים ושילוב אמיתי של ג'סר א-זרקא בפרט וישובים ערבים בישראל בכלל, בין היתר באמצעות הקצאת משאבים הולמים וצמצום פערים דיגיטליים. ראש המועצה המארח, **מוראד עמאש ואופיר פינס-פז**, ראש המכון לשלטון מקומי באונ' ת"א, הציג את המורכבות האיזורית, הציפייה לשינוי המצב וההזדמנויות המתאפשרות כעת לשיפור ולשיתופי פעולה. כמו כן נאמרו דברים לזכרו של **פינקי זוארץ ז"ל**, ראש מועצת בנימינה-גבעת עדה, שנפטר לאחרונה במפתיע והיה גורם תומך ומקדם של השותפות האיזורית.

במושב הראשון הוצגה תפישת האיזוריות, משמעויותיה מבחינת צדק מרחבי והתפתחות מעשית של תפישה זו בישראל. ניתנה גם פרספקטיבה בינלאומית בדבריו של **ד"ר ג'וני מק**, שמתוך ניסיונו ופעילותו ברחבי העולם במסגרת **Communities Without Borders International & Drum Major Institute**, הציג מספר תנאים חיוניים להצלחת שיתופי פעולה איזוריים, בהם חזון, ערכים משמעותיים ורצון אמיתי לקידום הנושא.

המושב השני הציע השראה וחזון, ע"י הצגת 6 דוגמאות ומודלים לשיתופי פעולה מרחבי הארץ. בין היתר הציג מנכ"ל משרד השיכון, **חגי רזניק**, את פעילותו בתפקידו הקודם כראש מועצת רמת הנגב; ראש עיריית רהט, **טלאל אלקרנאוי** הציג את אזור התעשייה המשותף "עידן הנגב"; והוצגו עוד אשכול בית הכרם לשיתוף פעולה איזורי; פורום רשויות החוף; הפעילות לפיתוח אנרגיה מתחדשת באילת-אילות; ומיזם "שכנות טובה".

הכנס נחתם בפאנל ראשי רשויות האזור, בהנחייתו של שר הפנים לשעבר, אופיר פינס-פז.

- **יעקב אדרי**, ראש עיריית אור עקיבא, הציע לצאת בקריאה משותפת של ראשי הרשויות לשר הפנים לטיפול נקודתי בג'סר א-זרקא, ולקיים בישוב סיור של ועדת הפנים. לדבריו הביא לשינוי באור עקיבא באמצעות מאבקים, והוא מגויס לסייע למאבקים של ג'סר, אך לא יוכל לקיים את המאבק במקומם.
- **כרמל סלע**, ראש מועצת חוף הכרמל, ציין את עושר המידע והלימוד שהתאפשר בכנס וקרא לקדם טיפול מערכתי של המדינה ולהקים אשכול ישובים, שילול לא רק את השכנות המיידיות, אלא גם את אור עקיבא כמרכיב משמעותי באשכול. הוא ציין את בעיות המחסור בקרקע, ועדכן כי מועצות חוף הכרמל וזכרון יעקב מקימות אזור תעסוקה משותף של 500 דונם, וכי הסכימו ביניהם ש-20% מהרווחים של אזור התעשייה (וייתכן שאף למעלה מזה) יועברו לג'סר.
- **זיו דשא**, ראש מועצת זכרון יעקב, הדגיש את חשיבות הסולידריות בין ישובים. הוא ציין כי שיתוף הפעולה הקיים, למשל, במסגרת השותפות האיזורית, יכול להביא לתוצאות לטובות התושבים ע"י שילוב האינטרסים של כל אחת מהרשויות עם ראייה כוללת. בנוסף, יש ליצור שיתופי פעולה נקודתיים על פי נושא.

- **מחמוד עאסי**, ראש מועצת כפר ברא, התייחד לאיגוד הערים המשולש הדרומי, וציין שרוב המודלים מסוג זה נכשלו. לפיכך הוא סבור שהקמת אשכול הוא רעיון מוצלח יותר מאיגודי ערים, בין היתר ככלי להעברת תקציבים, כתמריץ ומינוף מהשלטון המרכזי, בשל הקושי לצרף ישובים יהודים וערבים ברמות סוציאקונומיות שונות.
- **מוראד עמאש**, ראש מועצת ג'סר א-זרקא, ציין שג'סר מעולם לא קיבלה הזדמנות – לא מהמשלה ולא מהשכנים שלה. כאשר המועצה פוזרה פעמיים, מונתה ועדה קרואה שחבריה יושב הראש שלה יהודים. וכעת יש הזדמנויות לקדם את הישוב, בין היתר בעזרת שיתופי הפעולה האזוריים החשובים.
- **אופיר פינס-פז**, ראש המכון לשלטון מקומי באונ' ת"א, ציין כי כל ממשלות ישראל קיפחו את ג'סר, והגיע הזמן לשנות את המצב. הוא ציין כי למרות רצון שקיים כעת במשרד הפנים, האוצר מתנגד לסייע לג'סר א-זרקא בשל רגישות מיוחדת לנושא תאגידי המים, ומכיוון שג'סר נמנעה מלהיכנס לתאגיד. הוא הדגיש את חשיבות הגדלת תקציב החינוך בישוב.

בסוף המושב התקיים סבב של תגובות מהקהל. בין הנושאים שעלו לדיון ופעילות עתידית:

- יש לקדם שיתופי פעולה בתחום החינוך, במסגרתו תלמידים ילמדו יחד וכך תצמח מנהיגות מקומית. הוצע להקים בי"ס אזורי דו-לשוני החל מגיל הגן.
- יש לקדם שיתופי פעולה גם בנושאים חברתיים-מקצועיים, ולא רק בחלקים הפיזיים של תכנון.
- חשוב לגייס את האקדמיה ולקיים מחקרים שיבחנו את גורמי ההצלחה של שיתופי פעולה.
- לראשי הרשויות השכנות יש אחריות למה שקורה בג'סר, וקידום נושאים לא יכול להיעשות בישוב מסוים בעוד האחר נשאר מאחור.
- דרישת הממשלה מג'סר להציג מימון משלים (מאצ'ינג) לא מאפשר להניע תהליכים. בישובים הערבים אין תקציבים ואין מאיפה להביא את הכסף.
- התקיים דיון בין תושבת קיסריה שטענה שג'סר מתנהלת מתוך תפישת קורבנות וכי המצב בישוב השכן פוגם באיכות החיים בקיסריה, בעוד צעיר תושב ג'סר ציין כי מדובר במדיניות קיפוח ואפליה מתמשכת ויש צורך בצעדים בוני אמון, שיאפשרו את התפתחות ג'סר. בין היתר הוא ציין את התנגדות חוף הכרמל לתוכנית ההרחבה של ג'סר, והקמת תלולית העפר בין קיסריה לג'סר.
- תושבת קיסריה אחרת חתמה את הכנס בקריאה לקידום פעילות משותפת בין קיסריה לג'סר א-זרקא.

הדוברים בכנס: השרה לשוויון חברתי, ח"כ **גילה גמליאל**; ראשי הרשויות באזור: ראש המועצה המקומית ג'סר א-זרקא, מר **מוראד עמאש**; ראש עיריית אור עקיבא מר **יעקב אדרי**; ראש המועצה המקומית פורידיס, מר **אחמד ברייה**; ראש המועצה האזורית חוף הכרמל, מר **כרמל סלע**; ראש המועצה המקומית זכרון יעקב, מר **זיו דשא**; ראש מועצת כפר ברא, מר **מחמוד עאסי**; יציגו עקרונות ומודלים לשיתופי פעולה אזוריים: ראש עיריית רהט, מר **טלאל אל קרנאווי**; מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, מר **חגי רזניקי**; ראש המכון לשלטון מקומי, שר הפנים לשעבר מר **אופיר פינס-פז**; מר **ג'וני מק**, נשיא Communities Without Borders International & Drum Major Institute; מהנדסת המועצה המקומית מג'ד אל-כרום, אדו"ר **אריג' סרחאן**; פרופ' **ישי בלנק** מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב; גב' **קרן דורון כץ** ממכון אלכא למנהיגות וממשל; מנהלת השותפות לקיימות אזורית, גב' **נעמי אפל**; ראש המעבדה לחדשנות וקיימות אזורית, ד"ר **אורלי רונן**; מנכ"לית ומייסדת החברה לאנרגיה מתחדשת אילת-אילות, גב' **דורית בנט**; ומייסדת ומנהלת מיזם "שכנות טובה", גב' **ברוריה מידן**.

המארגנים מודים לקרן החדשה לישראל ורמת הנדיב, שתמיכתם הנדיבה איפשרה את קיום הכנס.

לפרטים נוספים:

שגית פורת, מנהלת פרויקטים, המכון לשלטון מקומי, אוניברסיטת ת"א
dוא"ל: sagitp@post.tau.ac.il